

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 listopada 2024 r.,
skargi wniesionej przez obrońcę J. P. ,
na wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach
z dnia 25 czerwca 2024 r., sygn. akt II Ka 355/24,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim
z dnia 15 marca 2024 r., sygn. akt II K 360/23
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1) **oddalić skargę;**
- 2) **obciążyć oskarżonego kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim z dnia 15 marca 2024 r., sygn. II K 360/23, J. P. został uniewinniony od zarzutu popełnienia czynu z art. 191 § 1a k.k. polegającego na tym, że w dniu 31 maja 2023 r. w S. odciął przyłącze wodociągowe, przez co w istotny sposób utrudnił C. T. i K. D. korzystanie z zajmowanego domu mieszkalnego pozbawiając ich dostępu do wody.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez prokuratora, który zarzucił obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 4, 7, 410 k.p.k., polegającą na dowolnej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego w postaci zeznań C. T. , K. D. , P. T. , B. B. , M. P. , materiałów z akt postępowania I Co [...], 1 Ns [...], I Co [...] Sądu Rejonowego w S. i uznanie, że nie jest możliwe ustalenie celu w jakim oskarżony J.P. pozbawił pokrzywdzonych dostępu do bieżącej wody w ich lokalu mieszkalnym w sytuacji, gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego, z uwzględnieniem zasad prawidłowego i logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego wskazuje, iż celem działania sprawcy było zmuszenie pokrzywdzonych do uzyskania dostępu do wody bieżącej z pominięciem przyłącza wodociągowego biegnącego poprzez nieruchomość stanowiącą własność M. P. , co miało wpływ na treść wyroku i w konsekwencji spowodowało niesłuszne uniewinnienie J. P. . W konsekwencji prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sokołowie Podlaskim.

Apelację od powyższego orzeczenia złożył także pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego C. T. , zarzucając:

1. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodu w postaci zeznań C. T. , których walor sąd sprowadził do jednego zdania, w którym pokrzywdzony wskazał, że nie wie, dlaczego oskarżony odciął mu wodę, a następnie na podstawie tego zdania uznał, że nie da się ustalić celu jakim kierował się J. P. odcinając dostęp pokrzywdzonym do bieżącej wody, podczas gdy jest to wprost sprzeczne z pozostałymi dowodami takimi jak: zeznania P. T. , K. D. , jak również dokumentami w postaci wezwania przez M. P. C. T. do wykonania własnego przyłącza pod groźbą odcięcia wody, wniosku o zabezpieczenie z dnia 21 grudnia 2022 r. o udzielenie zabezpieczenia, postanowienia z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt I Co [...], zażalenia M. P. z dnia 13 lutego 2023 r., postanowienia z dnia 22 lutego 2023 r., sygn. akt I [...], wniosku o wszczęcie egzekucji niezastępowalnej z dnia 1 czerwca 2023 r., sygn. akt I Co [...], które tworzą logiczne powiązanie wskazujące, że celem oskarżonego było wymuszenie na pokrzywdzonym wykonania odrębnego przyłącza wodnego, z pominięciem instalacji

znajdującej się w domu M. P. a tym samym uczynienie postępowania o zasiedzenie służebności przesyłu – bezprzedmiotowej,

2. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę dowodu w postaci zeznań P.T. , który wprost wskazał, że celem J. P. było doprowadzenie do zakończenia sprawy cywilnej, jak również zmuszenie C. T. do wykonania przyłącza odrębnego od przyłącza rodziny oskarżonego, który to dowód koresponduje z dokumentami wskazanymi w zarzucie 1 i zasadami prawidłowego rozumowania, które nie pozostawiają wątpliwości co do celu zachowania J. P. . Co więcej, całkowicie nieuprawniony był wniosek sądu, że stwierdzenie C. T. , osoby w podeszłym wieku, zdenerwowanej w trakcie składania zeznań, że nie wie co osiągnąć chciał J. P. jest sprzeczne z twierdzeniami świadka, ponieważ słowo „nie wiem” nie oznacza wykluczenia tej tezy,
3. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę dowodów z dokumentów wskazanych w zarzucie 1, które jasno wskazują na determinację C. T. w zachowaniu dotychczasowego przyłącza wodnego, którym to okolicznościom sąd nie nadał właściwego znaczenia,
4. naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę wyjaśnień J. P. , którym sąd dał wiarę w całości, jednocześnie nie wskazując w uzasadnieniu, jaki cel miał oskarżony w zleceniu hydraulikowi odcięcia wody pokrzywdzonym, w sytuacji, kiedy był świadomy istnienia konfliktu o istnienie przyłącza,

które to naruszenia doprowadziły do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na uznaniu, że nie ustalono celu w jakim oskarżony J. P. pozbawił rodzinę T. dostępu do wody za pośrednictwem przyłącza wodnego znajdującego się w domu jego rodziny, podczas gdy całościowa, a nie wrywkowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego w powiązaniu z zasadami doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania jasno wskazuje, że celem działania J. P. było wymuszenie na pokrzywdzonym wykonania odrębnego przyłącza wodnego, z pominięciem instalacji znajdującej się w domu M. P. , a tym samym uczynienie postępowania o zasiedzenie służebności przesyłu - bezprzedmiotowym.

Formułując powyższe zarzuty pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2024 r., sygn. II Ka 355/24, Sąd Okręgowy w Siedlcach uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Sokołowie Podlaskim do ponownego rozpoznania. W pisemnych motywach podzielił zasadność powyższych zarzutów obrazy przepisów postępowania, która skutkowałą wydaniem wyroku uniewinniającego. Wskazał, że dokonana ocena zgromadzonego materiału dowodowego doprowadziła do niedającego się zaakceptować z punktu widzenia reguł art. 7 k.p.k. wniosku o niemożności ustalenia celu działania oskarżonego, które zostało mu zarzucone aktem oskarżenia, zaniechał jego doprecyzowania w opisie czynu, co w realiach niniejszej sprawy nie stanowiłoby naruszenia art. 14 § 1 k.p.k. Zgromadzony materiał dowodowy podlegał ocenie wybiórczej i stronnictwej, z zaniechaniem konfrontacji z całokształtem ujawnionych okoliczności, w tym w szczególności wynikających z dowodów obiektywnych, tj. zgromadzonych dokumentów. Wynikiem tych uchybień były nielogiczne wnioski prowadzące do wydania orzeczenia uniewinnianego. To wszystko skutkowało koniecznością uchylenia wyroku, wobec wystąpienia postawy ujętej w art. 454 § 1 k.p.k.

Z tym orzeczeniem nie zgodził się obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 538a § 1 k.p.k. wywiódł skargę. Zarzucił w niej naruszenie:

1. art. 454 § 1 k.p.k. poprzez błędne jego zastosowanie, polegające na uznaniu, że gdyby postępowanie przed sądem I instancji było prowadzone w sposób prawidłowy, możliwym jest, że Sąd Rejonowy nie wydałby wyroku uniewinniającego, podczas gdy postępowanie przed sądem I instancji zostało przeprowadzone w sposób pełny i prawidłowy, okoliczności istotne w sprawie zostały zbadane, zaś wątpliwości sądu odwoławczego, wyrażone w uzasadnieniu wyroku, ogniskowały się wyłącznie wokół kwestii błędnej, w przekonaniu tego sądu odwoławczego, oceny części spośród przeprowadzonych dowodów,
2. art. 437 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy wyrok był prawidłowy, a

treść środków odwoławczych wywiedzionych przez urząd prokuratorski i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego stanowiła w istocie tylko i wyłącznie polemikę z prawidłowo ocenionym materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Powyższe zarzuty stanowiły asumpt do wnioskowania o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się niezasadna, wobec czego, w myśl art. 539e § 2 in *princ.* k.p.k., podlegała oddaleniu. Nie można zgodzić się z autorem środka zaskarżenia, że wydanie orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd Okręgowy w Siedlcach nastąpiło z obrazą powołanych przepisów regulujących postępowanie drugoinstancyjne. Przepis art. 437 § 2 k.p.k. kataloguje przyczyny uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W sytuacji, gdy żadna z nich w danej sprawie nie zachodzi, obliuguje sąd odwoławczy do zmiany kontrolowanego orzeczenia w obliczu stwierdzenia uchybienia. W sprawie niniejszej, jak wynika z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, taka korekta nie była możliwa w postępowaniu drugoinstancyjnym. Wykluczało ją wystąpienie podstawy określonej w art. 454 § 1 k.p.k., zapobiegającej skazaniu oskarżonego po raz pierwszy w instancji odwoławczej. Zakaz ten ma charakter bezwzględny, tzn. nie dopuszcza orzekania na niekorzyść oskarżonego, niezależnie od tego czy miałyby się opierać na nowych dowodach i odmiennych ustaleniach faktycznych, czy też na dotychczasowym stanie dowodowym i dokonanej rekonstrukcji zdarzenia. Jest to instytucja o charakterze gwarancyjnym, zapewniająca pełną realizację prawa do obrony w dwuinstancyjnym postępowaniu.

Biorąc pod uwagę treść pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wystąpienie powyższej podstawy nie budziło wątpliwości. Sąd II instancji szczegółowo i konkretnie przedstawił pełen zakres wad w sposobie oceny materiału dowodowego, które dyskwalifikowały jej rezultat i ujawniały wyprowadzone wnioski, w szczególności w zakresie dekompletacji znamion zarzuconego oskarżonemu czynu, jako nielogiczne i nie podlegające ochronie art. 7 k.p.k. Respektowanie owych reguł przy kompleksowej i analitycznej ocenie materiału dowodowego

stwarzało prawdopodobieństwo wyprowadzenia odmiennego twierdzenia w zakresie sprawstwa oskarżonego na tyle wysokie, że materializowała się w tych realiach kontestowana nietrafnie przez skarżącego powyższa podstawa uchylenia orzeczenia. Skoro zostały wskazane konkretne powody przyjęcia podstawy z art. 454 § 1 k.p.k., a zastosowanie tego przepisu było - w świetle wyników postępowania kontrolnego w ramach toku instancji - obowiązkiem sądu ad quem, ukierunkowanym na wspomnianą ochronę interesu procesowego oskarżonego, nie mogło być też mowy o obrazie art. 437 § 2 k.p.k. Dodać trzeba, że na powyższą ocenę nie miało wpływu powołanie w treści skargi jednego z judykatów Sądu Najwyższego z prostego powodu, a mianowicie że nie zapadł w realiach analogicznych do tych, które stanowiły tło kwestionowanego w niniejszej sprawie wyroku. Wszak w sprawie I KS 3/23 sąd odwoławczy zaniechał pełnej kompletacji i zbadania materiału dowodowego, w których to warunkach oczywiste jest, że stwierdzenie przesłanki z art. 454 § 1 k.p.k. rysuje się jako co najmniej przedwczesne. Wprost wynika to z zacytowanego fragmentu orzeczenia z dnia 18 maja 2023 r. In casu tego rodzaju sytuacja nie miała jednak miejsca. Materiał dowodowy nie wymagał dodatkowej weryfikacji w drodze postępowania uzupełniającego, lecz powtórnej oceny, wolnej od dostrzeżonych i wyartykułowanych mankamentów. Jej wynik, w świetle obiektywnej i wszechstronnej weryfikacji dowodów, urealniał wystąpienie przesłanki uniemożliwiającej orzekanie reformatoryjne przed sądem II instancji. Bez znaczenia były natomiast podejmowane próby własnej oceny materiału dowodowego czynione w perspektywie zasadności postawionego zarzutu. Te bowiem mogą mieć miejsce jedynie na gruncie postępowania co do istoty. Orzekanie na podstawie przepisów rozdziału 55a k.p.k. służy natomiast instancyjnej kontroli ustawowych warunków uchylenia wyroku (art. 437 § 2 k.p.k.), nie zaś rozstrzyganiu w przedmiocie odpowiedzialności karnej.

Nie znajdując zatem podstaw do uwzględnienia skargi, Sąd Najwyższy orzekł o jej oddaleniu (art. 539e § 2 k.p.k.), obciążając oskarżonego kosztami sądowymi postępowania skargowego.

[J.J.]

[ał]